E 58/2023
Yhteiskuntasuhdejohtaja Patrik Gayer
Silo AI
TuV 13.3.2024

Asia: E 58/2023 vp Valtioneuvoston selvitys: Suomen avaintavoitteet EU-vaalikaudelle 2024-2029

Silo AI kiittää valiokuntaa mahdollisuudesta lausua asiasta. Keskitymme lausunnossamme yrityksemme, alamme, ja toimintaympäristömme näkökulmasta keskeisimpiin kohtiin. Silo AI pitää arvokkaana, että hallitus on valmistellut vaikuttamisen avaintavoitteita hyvissä ajoin ja ottanut näin ennakoivan otteen haastavaan EU-vaikuttamistyöhön.

Johdanto

Silo AI on Euroopan suurin yksityinen tekoälylaboratorio, jonka missiona on rakentaa eurooppalaista tekoälyn lippulaivaa. Uskomme, että tekoäly synnyttää arvoa tuotteiden ja palveluiden kautta. Tekoälylaboratoriona olemme kumppani, joka tuo tekoälyn avulla kilpailuetua tuotteisiin. Tarjoamme tekoälymalleja, työkaluja ja palveluita, joiden avulla autamme asiakkaitamme luomaan kilpailuetua. Osana tätä missiota ja tarjoamaa, Silo AI rakentaa globaalissa vertailussa suorituskykyisiä avoimeen lähdekoodiin perustuvia monikielisiä suuria kielimalleja (LLM), ja laajemmin pohjamalleja (*engl.* foundation models), edistääksemme Euroopan digitaalista suvereniteettiä ja demokratisoidaksemme kielimallien saatavuutta.

Tekoäly, ja erityisesti generatiivinen tekoäly, on jo nyt laajasti taloutta ja yhteiskuntaa mullistava voima, jonka strateginen vaikutus ulottuu merkittävästi lyhyen aikavälin tehokkuushyötyjä pidemmälle. Suomen ja Euroopan kilpailukyky tekoälyn osalta ei ole vain taloudellinen kysymys, vaan sillä on myös turvallisuuspoliittisia ulottuvuuksia ja seurauksia. Generatiiviset tekoälymallit, ja etenkin pohjamallit, voidaan mieltää taloudellisen innovaation ja tuotekehityksen ja sitä kautta arvonluonnin infrastruktuuriksi. Generatiivinen tekoäly on siis keskeisessä roolissa pyrkimyksessä vahvistaa Euroopan strategista kilpailukykyä.

LLM:t ja muut generatiiviset tekoälymallit koostuvat pohjimmiltaan kolmesta pääkomponentista: datasta, joka toimii mallin koulutuksen perustana, laskennasta, joka tarjoaa mahdollistaa mallien kehityksen ja koulutuksen, ja algoritmeista, jotka määrittävät, miten dataa käsitellään ja tulkitaan. Laskentakapasiteetti on näistä kustannuksiltaan ylivoimaisesti merkittävin komponentti.

Strateginen kilpailukyky

Silo AI pitää Euroopan strategista kilpailukykyä seuraavan vaalikauden keskeisenä tavoitteena. Tuemme varauksetta hallituksen tavoitteita sisämarkkinoiden kehittämisestä. Tekoälyn ja muiden kehittyvien teknologioiden ja sitä kautta Euroopan kilpailukyvyn näkökulmasta on keskeistä, että Euroopassa on toimivien digitaalisten sisämarkkinoiden lisäksi myös toimivat pääomamarkkinat.

Silo AI pitää tervetulleena sitä, että Suomi painottaa paremman EU-sääntelyn tärkeyttä omassa vaikuttamistyössään. Tuemme myös vahvasti tavoitetta eri aloitteiden ja toimenpiteiden yhteisvaikutusten kokonaisarvioinnista.

Tänä keväänä päättyvällä lainsäädäntökaudella Euroopan unionissa on laajasti säännelty eri teknologioita, niiden pohjalta kehitettäviä tuotteita ja palveluita, sekä niiden markkinoita. Nykyisenmuotoiset vaikutusarvioinnit eivät onnistu arvioimaan tarpeeksi laajasti eri lainsäädäntöpakettien vaikutusta kokonaisille aloille. Ne eivät myöskään ota huomioon negatiivisia vaikutuksia innovaatioiden syntymisen edellytyksiin tietyillä aloilla tai teknologian sektoreilla.

Vakaa ja ennustettava toimintaympäristö, jota ei ole etukäteen rajoitettu yksityiskohtaisella ja monimutkaisella sääntelyllä, on keskeinen mahdollistaja uusien innovaatioiden syntymiselle. Hyvillä tarkoitusperilläkin valmistellusta sääntelystä tulee helposti tuotekehityksen ja markkinoille tuomisen riippakivi tai hidastaja, joka sitä kautta aiheuttaa eurooppalaisille yrityksille selkeän kilpailuhaitan, etenkin erittäin nopeasti kehittyvien teknologioiden, kuten tekoälyn, osalta.

Siksi pidämme erittäin tervetulleena tavoitetta ennakoitavuuden ja joustavuuden lisäämiseksi uuden sääntelyn valmistelussa. Kehotamme myös hallitusta pitämään kiinni 15.1.2024 julkaistussa 17 jäsenmaan niin sanotussa “non-paperissa” mainitusta tavoitteesta jo päätettyjen digitaalisten lainsäädäntöehdotusten asianmukaisesta täytäntöönpanosta ja arvioinnista.

Eurooppalaisen generatiivisen tekoälyteollisuuden globaalin kilpailukyvyn kannalta on ehdottoman tärkeää, että lähitulevaisuudessa voimaan tuleva tekoälysäädös voidaan uudelleenarvioida ketterästi ja joustavasti ja tarpeen mukaan nopeasti päivittää. Tässä esimerkissä, ja digitaalisten asetusten ja direktiivien kohdalla yleisesti, EU:ssa asetetaan matalammat kynnysarvot tiukemmille raportointivaatimuksille kuin esimerkiksi Yhdysvalloissa. Yleiskäyttöisten tekoälymallien kohdalla systeemisen riskin kynnysarvon ylittäviä malleja on siis halvempaa ja ketterämpää kehittää Yhdysvalloissa. Yhdysvaltojen kynnysarvo mallien koulutukseen käytetylle laskennalle on kymmenen kertaa Euroopan vastaavaa korkeampi.

Talous ja rahoitus

Silo AI korostaa, että vaikka tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan (TKI) tukeminen EU-rahoituksen kautta onkin tärkeää, ilman uudistuksia EU-rahoituksen rooli uusien innovaatioiden ja sitä kautta Euroopan strategisen kilpailukyvyn edistämisessä voi jäädä marginaaliseksi.

On tärkeää tunnistaa markkinoiden jättämät aukot sekä aidot kasvun ja innovaatiotoiminnan pullonkaulat ja kohdentaa investoinnit juuri näihin alueisiin.

Tekoälyn kontekstissa tämä voi tarkoittaa esimerkiksi johdannossa mainittua laskentakapasiteettia, jota voidaan mieltää tekoälyn perusinfrastruktuuriksi. Tämän takia Silo AI kannattaa Euroopan suurteholaskennan yhteisyrityksen (EuroHPC JU) ja siihen kuuluvien supertietokoneiden kuten Kajaanissa sijaitsevan LUMI:n edelleen kehittämistä.

Strategisen kilpailukyvyn näkökulmasta on tärkeää, että tulevaisuuden supertietokoneet soveltuvat paremmin generatiivisen tekoälymallien ja muiden laajojen pohjamallien kouluttamiseen, myös tahoille jotka toimivat ennustettavuutta edellyttävällä kaupallisella logiikalla. Samalla on keskeistä, että kapasiteetin jakamisen tulee jatkossakin perustua toiminnan korkeaan laatuun ja objektiiviseen arviointiprosessiin.

Tällä hetkellä EU-rahoitetuissa kehittyviin teknologioihin keskittyvissä hankkeissa on Silo AI:n kokemuksen mukaan muutama haaste, jotka vaikeuttavat globaalisti kilpailukykyisten innovaatioiden syntymistä. Yksi niistä on konsortioiden koko, jotka helposti johtavat hitaaseen etenemiseen eivätkä siten mahdollista kilpailukykyisten innovaatioiden syntymistä nopeasti kehittyvillä aloilla kuten tekoälyn saralla.

Lisäksi haasteena on rahoituksen jakaminen liian moneen ja suhteellisen pieneen hankkeeseen, joka pahimmillaan johtaa tilanteeseen, jossa rahoitetaan useaa keskinkertaista hanketta, joista yhdenkään lopputulos ei ole kilpailukykyinen globaalisti. Silo AI tukee ajatusta siitä, että rahoituksen jakamisen tulee muissakin konteksteissä jatkossakin perustua toiminnan korkeaan laatuun eikä erilaisiin kiintiöihin tai alueellisiin kriteereihin. Rahoituksen ensisijaisena tavoitteena tulee aina olla Euroopan strategisen kilpailukyvyn edistäminen.

Silo AI:n mielestä EU:n tulisi edetä vielä hallituksen avaintavoitteita pidemmälle rahoitusjärjestelyjen uudistamisessa. Tekoälyn kehitystä edistävän EU-rahoituksen tulisi keskittyä entistä selkeämmin hankkeille määriteltyjen strategisten tavoitteiden saavuttamiseen.

Patrik Gayer
Yhteiskuntasuhdejohtaja, Silo AI
patrik.gayer@silo.ai
+358 40 722 6644